

Trajnostni razvoj,

pravi odgovor na grožnjo podnebnih sprememb

Dušan Hrček

Razprava na posvetu SAZU

Sporočila znanosti o podnebnih spremembah,

Ljubljana, 23. 9. 2014

Zbudite se!

Wakeup call! Poziva vodilne svetovne politike Michel Jarraud, generalni sekretar Svetovne meteorološke organizacije, ob novici, da je bil marca in aprila letos prvič presežen psihološki prag CO₂ 400 ppm v ozračju severne hemisfere.

Budnica je namenjena tudi novi Evropski komisiji in obenem novi vladi v Sloveniji. Koalicijska pogodba sicer kaže znake prebujanja, vendar manjka trden pravni in operativni okvir, ki bi podpiral trajnostno budnost in učinkovitost nove in bodočih vlad.

Slovenija je bogata država !

Bogastvo pa slabo izkoriščeno

- Človeški viri (ustvarjalni, razgledani, vztrajni, z občutkom za sodelovanje,...) → vzoren sistem zaščite in reševanja v Sloveniji
- Ugodna geografska in prometna lega
- Nenapisana vizija sonaravnega razvoja se je prenašala iz generacije v generacijo in prispevala k podobi naše dežele, ki preseneti in razveseli pozornega tujca

Trajnostni razvoj je slovenska tradicija!

Sonaravni gozdovi
(Leopold Hufnagl, 1892)

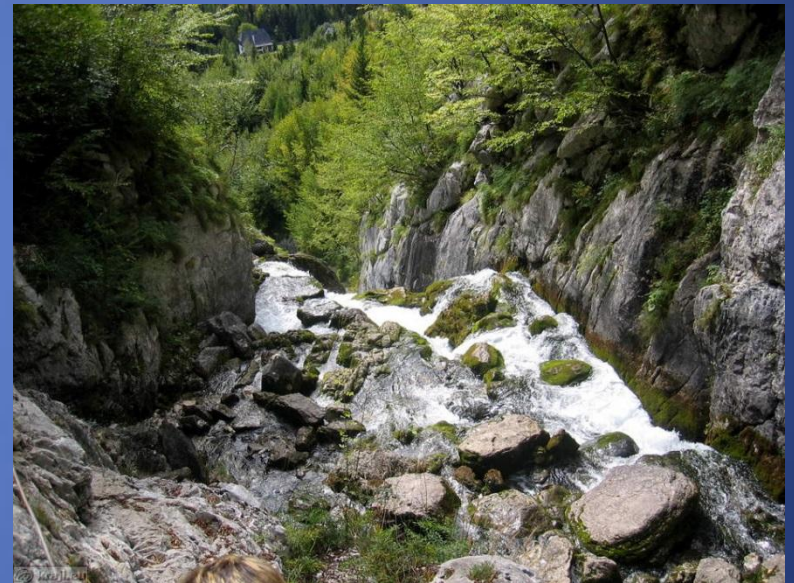

Biotska pestrost

Trajnostni razvoj je slovenska tradicija!

Kulturna krajina
Policentrična poselitev

Izvrstna pitna voda
Naravni zgornji deli rek

Majniška deklaracija 1989

1. Hočemo živeti v suvereni državi slovenskega naroda
2. Kot suverena država bomo samostojno odločali o povezavah z južnoslovanskimi in drugimi narodi v okviru prenovljene Evrope
3. Glede na zgodovinska prizadevanja slovenskega naroda za politično samostojnost je slovenska država lahko utemeljena le na:
 - spoštovanju človekovih pravic in svoboščin
 - demokraciji, ki vključuje politični pluralizem
 - družbeni ureditvi, ki bo zagotavljala duhovno in gmotno blaginjo v skladu z naravnimi danostmi in v skladu s človeškimi zmožnostmi državljanov Slovenije

Opomba: rumeno obarvano je neuresničeno

Zabredli smo v neravnotežja na mnogih področjih:

- porušeno socialno ravnotežje
- pomanjkanje delovnih mest
- zanemarjanje znanosti in kulture
- okleščena samopreskrba z energijo in hrano
- negospodarno ravnanje z gozdovi in vodami ter državno lastnino in zdravstveno blagajno
- neuravnotežen promet itd.

Rešitev: trajnostni razvoj!

Kaj je trajnostni razvoj?

Zadovoljuje potrebe sedanjega človeškega rodu, ne da bi ogrozili možnosti prihodnjih rodov, da zadovoljijo svoje potrebe (Gro H. Brundtland, 1987)

Pot k ravnotežju v družbi in naravi !

- **Gospodarstvo** →
- **Družba oz. sociala** → po definiciji OZN
(2005)
- **Okolje** →
- in
- **Kultura** → slovenska tradicija

Trajnostni razvoj ima vso podporo EU

Trajnostni razvoj je pot za izhod iz krize

Primer: Trajnostna energetska obnova stavb

Korist za gospodarstvo, socialo in okolje:

- Veliko dela za gospodarstvo, nova delovna mesta, prispevek k energetske neodvisnosti
- Energetska obnova stavb tudi za socialno šibke
- Pozitivni učinki na okolje in **zdravje** ljudi

Izvedba:

- Razvojni nepremičninski davek - olajšava za lastnike energetske učinkovitih stavb
- Odplačevanje kredita s prihranki energije
- Jasna vloga občin in upravljavcev zgradb
- Močnejši Eko sklad ← nova energetska politika EU

Kultura trajnostnega razvoja je prinesla Sloveniji posebno kakovost, ki je redka v evropskem merilu.

Sami se tega tako malo zavedamo, da kulture trajnostnega razvoja ne postavljamo ob bok drugim kulturnim dosežkom, kaj šele da bi na ta način bogatili EU. S podporo komisarskemu položaju za podnebno usmerjeno energetiko ima naš politični vrh izjemno priložnost, izziv in odgovornost, da nadoknadi doslej zamujeno.

Kako uresničiti vizijo trajnostnega razvoja Slovenije? (1)

- ~~X Nekritično in površno posnemanje rešitev od drugod!~~
- ✓ Spremenimo poslovnik DZ (člen 115): Naj vsak predlog zakona vsebuje **oceno prispevka k trajnostnemu razvoju** ter ustrezne ukrepe in rešitve za naše posebnosti, kot je na primer zelo razpršeno lastništvo stanovanj, zemljišč in gozdov
- ✓ **Trajnostni razvoj zapišimo v temeljnih določbah ustave kot razvojno usmeritev in temeljno človekovo pravico**

Kako uresničiti vizijo trajnostnega razvoja Slovenije? (2)

- Z okrepitvijo ustavnih pristojnosti Državnega sveta kot zastopnika socialnih, gospodarskih, poklicnih in lokalnih interesov za trajnostni razvoj
- Z ustavno pravico sveta na odločitve, ki predstavljajo pomemben odmik od trajnostnega razvoja države, dobi predsednik države odgovornost, ki pritiče edinemu neposredno izvoljenemu politiku v vrhu države
- Z ustanovitvijo vladnega strateškega sveta za trajnostni razvoj, ki ga vodi predsednik vlade ob pomoči ustrezne vladne službe

Kako uresničiti vizijo trajnostnega razvoja Slovenije? (3)

Na osnovi izida referendumoma leta 1999 so v preambulo švicarske ustave zapisali odgovornost do bodočih generacij, vizijo trajnostnega razvoja pa med osnovne cilje. Posamezni člani ustave obravnavajo gozd, vode, tla in tranzitni promet; zapisano je zlato fiskalno pravilo

Pri nas imamo podobno tradicijo trajnostnega razvoja kot v Švici. Zato na podoben način **v celoti uresničimo cilje mlade države, zapisane z Majniško deklaracijo 1989.** Trajnosten razvoj postopno vodi k ravnotežju med gospodarstvom, socialo in okoljem. Obenem ponuja pravi odgovor na grožnjo podnebnih sprememb. **Kratkoročno pa je to zanesljiva pot iz krize k blaginji**